

Recensent: Merthe van der Bruggen

Klaas ten Holt: 'De Complete Weduwnaar'. Uitgeverij Podium, Amsterdam 2014.
ISBN: 9789057596605 (Alvleesklierkanker/ Rouw/ ED/PO) Zie ook:
www.uitgeverijpodium.nl

Soort boek/Ziekte/Stijl:

Ontroerend, dichtertlijk en grappig verslag van het eerste jaar van de auteur als weduwnaar van Bibian Harmsen (1971 – 2012), die overleed aan alvleesklierkanker. Een blog, een ode aan een bijzondere vrouw en meer dan dat: een juweeltje van taal. Met liefdevolle beschrijvingen van alledaagse gebeurtenissen, overpeinzingen, gedichten en herinneringen. Boek van 270 pagina's.

Over de schrijver:

Klaas ten Holt (1960) is gitarist, componist, schrijver, leraar muziekcompositie en weduwnaar van Bibian Harmsen, met wie hij in de band 'Emma Peel' zat. Hij heeft drie kinderen met haar: Valentijn, Swip en Lulu. Zie ook www.klaastenholt.nl en bibianharmen.blogspot.nl. In de laatste fase van haar leven hield Bibian een blog bij, dat in boekvorm werd uitgebracht onder de titel "Paniekspinnen". Het is ook te lezen op www.bibianharmen.blogspot.com.

Korte Beschrijving:

Klaas ten Holt heeft zojuist zijn jonge vrouw Bibian begraven. Hij woonde met haar en hun drie kinderen in Amsterdam. Samen traden ze op met hun band Emma Peel en waren ze 'simpelweg gelukkig'. Tot Bibian te horen kreeg dat ze ongeneeslijk ziek was. Zij begon toen een blog, wat later werd uitgegeven. Na haar dood voelt Klaas de drang om met bloggen door te gaan. Hij kijkt terug op de intense maanden van haar ziekte en beschrijft hoe zijn gezin het redt zonder haar. Met liefdevolle beschrijvingen van alledaagse gebeurtenissen, overpeinzingen en gedichten.

Wat viel op:

Wat een gevoel spreekt er uit dit boek. En wat een vermogen om dat gevoel in taal om te zetten. Je gaat als het ware door Klaas' ogen naar Bibian kijken, je voelt zijn liefde en passie voor haar. Om kippenvel van te krijgen.

Op bladzijde 32 vertelt Klaas waarom sterven in een hospice voor Bibian nooit een optie was. Zijn tante H. was daar ooit opgenomen. Overdag was de zorg voor H. in handen van bevlogen vrijwilligers en ontbrak het haar aan niets. 's Nachts was tante echter overgeleverd aan hardvochtige betaalde krachten. Klaas was er getuige van dat H. door deze vrouwen letterlijk werd doodgewassen. De directrice bevestigde dat de nachtdienst een groot probleem was, maar smeekte de auteur om geen aangifte te doen. Komen zulke misstanden inderdaad voor in hospices? Hoe kan men zorgvragers hiertegen beschermen?

Na Bibians dood verandert de dynamiek tussen Klaas en zijn kinderen. Hij is nu de enige volwassene. De pikorde moet opnieuw worden vastgesteld. Klaas heeft niemand meer om “grote-mensen-onderwerpen” mee te bespreken. Hij wil het gezellig maken door iets bijzonders te koken, maar dat wordt door zijn kinderen niet erg gewaardeerd. Klaas kan zichzelf goed relativëren en weet de gebeurtenis op hilarische wijze te beschrijven (p.14, 15).

In het begin houdt Klaas zich vast aan gewoontes die zijn vrouw en hij samen hadden, aan de geijkte ordening. En toch verandert die ordening langzamerhand, wordt *zijn* ordening. Hij is niet meer dezelfde zonder Bibian. Hij krijgt de kans om te experimenteren met een nieuwe identiteit, met nieuwe gewoonten en dat ziet hij toch ook wel als een geschenk. Het lijkt kenmerkend voor Ten Holt dat hij zich volledig openstelt voor het moment, voor zowel de pijnlijke als de genotvolle aspecten van zijn leven. Hij duikt erin en probeert er, met zijn kinderen, steeds het beste van te maken. Dit illustreert hij aan de hand van vele kleine voorvallen, die eerst vooral verdriet oproepen, maar uiteindelijk ook een gouden randje blijken te hebben.

Klaas dacht dat hij al een aantal rouwfases samen met Bibian had verwerkt. Na haar dood blijkt echter dat hij zich vergist heeft: aanvankelijk komt hij zelfs in een soort pre-ontkenningsfase terecht. Het lijkt alsof Bibian nooit bestaan heeft en zo kan ze ook niet dood zijn. Ondertussen schiet Klaas voortdurend vol. “Kennelijk hapert het in de communicatie tussen mijn ratio en mijn gevoel. Het is ook niet dat ik niet wil rouwen, of dat ik er bang voor ben. Ik wil dolgraag rouwen. Kom maar op met die rouw. Ik wil erdoorheen, ik wil het voelen. Ik wil het allemaal. Maar vooral wil ik Bibian.”(p. 60)

Na een half jaar constateert Klaas: “Er is iets veranderd. Ik weet niet wat het is, maar er is iets anders geworden. Ik huil, ik mis je, maar het is bijna alsof jij het niet meer zelf bent die ik mis. Alsof het gemis een niveau abstracter is geworden. Ik mis het idee van Bibian, de mogelijkheid van Bibian. Niet meer de concrete Bibian die ik kende. Ik heb het opgegeven me ertegen te verzetten. Je bent er gewoon echt niet meer. (p. 203)

Na acht maanden heeft Klaas een “vriendinnetje”. Zijn zevenjarige dochter Lulu is woedend als ze het merkt. Na twee weken laat ze hem echter weer toe en kunnen ze Bibian weer samen missen. Dat gemis blijkt uiteindelijk te groot en de nieuwe relatie strandt na enkele maanden. Rouw en vervulling kunnen nog niet naast elkaar bestaan. Klaas heeft een ander nog niets te bieden. Bibian is nog overal aanwezig.

Er prijkt een rode hoed op de kaft van het boek. Het is de hoed die Bibian Klaas gaf, vlak voordat ze stierf. De hoed die hij vier seizoenen lang bij wijze van rouwhoed droeg. Waar hij in uitgetekend kon worden. Na een jaar zet hij de hoed af. En hij beseft dat hij nu pas is begonnen met rouwen.

Citaten:

Pag. 18: 'Als ik goed en wil in bad zit en me net wil gaan verdiepen in de nieuwste verzameling essays van de populaire Engelse filosoof Alain de Botton, stapt Swip er met zijn zwarte voeten gezellig bij. Ik leg mijn boek weg en probeer me niet af te vragen of hij zijn billen wel goed genoeg geveegd heeft vanmorgen. . .'

Pag. 63: 'Bootje varen. Dat is misschien wel de beste omschrijving van mijn leven nu. Ik laat me meevoeren op de golven in iemand anders' bootje. Ik probeer te sturen maar daar is geen sprake van, ik zit niet aan het roer. Eigenlijk vind ik het ook wel lekker. Arme Klaas. Zijn vrouw dood, drie kleine kinderen en geen cent op de bank. Ik hang in mijn verdriet en alle aandacht die het genereert.'

P. 124: 'Waar was je toen ik je nodig had?

Toen ze me in hun apparaten schoven,
hun hete naalden in me staken,
me alles onder lieten braken,
probeerden me uit te doven?

In de wachtkamer lieveling, ik zat in de wachtkamer.

en toen ze hete pek in me lieten lopen,
in mijn lever sneden,
zakelijk mededeelden
dat ik niet mocht hopen?

Toen zat ik naast je liefste, en hield ik je hand vast.

En toen ze me ook het laatste afnamen,
me in een doos legden,
wat platitudes zegden,
het hek sloten en nooit meer langskwamen?

Toen kookte ik het eten, meisje van me,
en daarna waste ik af.'

P. 249: 'Al die dingen die we deden, het eten dat we maakten, de constante verwondering over de wereld om ons heen. Het is gewoon teveel. Ik kan het niet allemaal onthouden. 'Het is alsof je computer is gestolen', zegt Valentijn. 'Ineens ben je alles kwijt. Je kunt er niet meer bij.'

Recensie / Extra: (www.bol.com)

'Ook dit boek is, net als het eerste [Bibians boek *Paniekspinnen*, red.], stilistisch van uitzonderlijke kwaliteit. Samen vormen de beide boeken een uniek 'tweeluik' in de actuele – in de beste zin populaire – literatuur over fatale ziekte, dood en rouwverwerking. Normale druk.

Dr. H.S. Verbrugh